

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 187/2018-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Staroňom, Hlavná 89, Prešov, ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017, za účasti Okresného súdu Prešov, takto

r o z h o d o l :

1. Právo [REDACTED] na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 570,06 € (slovom päťstosedemdesiat eur a šesť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Martina Staroňa, Hlavná 89, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Staroňom, Hlavná 89, Prešov, ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti, z jej príloh a zo zistení ústavného súdu pri príprave prerokovania sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne stranou konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 29 C 182/2012. Predmetom označeného konania bolo rozhodovanie o určení, že v jej žalobe konkretizované nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. K meritórnemu rozhodnutiu vo veci došlo rozsudkom okresného súdu sp. zn. 29 C 182/2012 z 2. decembra 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 24/2016 z 28. novembra 2016 (žalobe sťažovateľky bolo čiastočne vyhovené, pozn.).

Po právoplatnom skončení veci okresný súd uznesením č. k. 29 C 182/2012-289 z 20. februára 2017 právoplatným 29. marca 2017 rozhodol o nároku na náhradu trov označeného konania tak, že žalovaným v 1. a 2. rade priznal voči sťažovateľke ako žalobkyni nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 68 %.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania krajský súd rozhodol už označeným rozsudkom z 28. novembra 2016 tak, že žalovaní v 1. a 2. rade majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 48,4 %.

Okresný súd uznesením č. k. 29 C 182/2012-323 z 3. júla 2017 vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) rozhodol o výške náhrady trov konania a sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy prvoinštančného konania a odvolacieho konania v celkovej sume 622 €. Na základe sťažnosti žalovaných okresný súd napadnutým uznesením z 3. augusta 2017 vydaným zákonnou sudkyňou podľa § 250 ods. 2 CSP zmenil uznesenie o výške náhrady trov konania z 3. júla 2017 tak, že sťažovateľke ako žalobkyni uložil povinnosť *„zaplatiť žalovanému v 1. rade trovy konania vo výške 1.440,80 Eur a trovy odvolacieho konania vo výške 161,70 Eur a žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške 1.380,66 Eur a trovy odvolacieho konania vo výške 105,24 Eur a to na účet právneho zástupcu žalovaných v lehote do 15 dní od doručenia tohto uznesenia“*. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu (predmetom ktorého bolo rozhodnutie o výške náhrady trov konania, pozn.) podľa § 355 ods. 2 v spojení s § 357 CSP *a contrario* nebolo prípustné odvolanie.

Sťažovateľka v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. V úvodnej časti sťažnosti okrem iného uvádza:

„... Sťažovateľka podala proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 16 Co/23/2016-274 zo dňa 26. 12. 2015 (podľa zistení ústavného súdu pri príprave prerokovania sťažnosti z 28. novembra 2016, pozn.) v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 29 C/182/2012-241 zo dňa 2. 12. 2015 dovolanie.

... Touto ústavnou sťažnosťou však Sťažovateľka napáda uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 29 C/182/2012-328 zo dňa 03. 08. 2017 o trovách konania.

Podľa novej právnej úpravy CSP totiž o trovách súdneho konania rozhoduje vyšší súdny úradník a následne na základe sťažnosti proti jeho rozhodnutiu sudca, ktorého rozhodnutie je konečné a nie je proti nemu prípustné odvolanie.“

Výhrady sťažovateľky voči napadnutému uzneseniu okresného súdu obsiahnuté v jej sťažnosti možno rozdeliť do dvoch okruhov. V prvom rade namieta, že okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania (resp. o ich výške, pozn.) neaplikoval § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa (ďalej aj „prvý okruh námietok sťažovateľky“). V tejto časti odôvodňuje svoju sťažnosť najmä takto:

„Sťažovateľka poukazuje na to, že má 77 rokov, je poberateľom starobného dôchodku a má vážne zdravotné problémy a jej majetkové a finančné možnosti a schopnosti neumožňujú uhradiť sumu 3.088,40.- Eur právnenému zástupcovi žalovaných titulom náhrady trov právneho zastúpenia.

S poukazom na uvedené je zrejmé, že vek sťažovateľky a jej sociálne, majetkové a osobné pomery sú dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania.

Napadnuté uznesenie Okresného súdu Prešov považuje sťažovateľka za nespravodlivé a majúce negatívny dopad na jej život. Vo vzťahu k tomu, že po rokoch sa domohla svojho vlastníckeho práva po jej otcovi a napravili sa krivdy minulosti, je nespravodlivé, aby bola zaviazaná hrať trovy konania, a ešte v takej výške, ktorá má pre ňu existenčne fatálne následky. Výkon exekúcie by smeroval voči jej dôchodku, ktorý by bol pozastavený a sťažovateľka by vo svojom veku 77 rokov nemala z čoho žiť, keďže úspory nemá žiadne.

Sťažovateľka poukazuje predovšetkým na to, že Okresný súd Prešov mal rozhodnúť tak, že žiadnemu z účastníkov nemal priznať náhradu trov konania a to s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa na strane sťažovateľky.“

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka namieta nesprávny postup okresného súdu pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny právneho zástupcu žalovaných v rámci rozhodovania o výške im priznanej náhrady trov konania (ďalej aj „druhý okruh námietok sťažovateľky“). V tejto súvislosti v sťažnosti najmä uvádza:

„Zároveň pochybil Okresný súd Prešov aj v tom, že pri určení výšky odmeny za jeden úkon právnej služby nesprávne aplikoval § 10 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z., a nie § 11

ods. 1 písm. a) vyhl. č. 655/2004 Z. z. Sťažovateľka má za to, že v tomto spore o určenie vlastníckeho práva sa hodnota predmetu konania dala oceniť v peniazoch len s veľkými ťažkosťami a preto mal súd ako odmenu za jeden úkon právnej služby priznať 1/13 výpočtového základu.

Pokiaľ Okresný súd Prešov aplikoval § 10 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. nie je zrejmé, odkiaľ a ako prišiel Okresný súd Prešov na cenu pozemku v sume 13,- Eur/m² ako obvyklú cenu v danej lokalite. Nevyplýva to totiž z odôvodnenia napadnutého uznesenia ani žiadneho listinného dôkazu. Znalecký posudok nebol v súdnom konaní vyhotovený na ocenenie nehnuteľností, ale na určenie vlastníctva v zmysle geodézie a kartografie. Obvyklá cena nebola zdokladovaná ani potvrdením realitnej kancelárie. Ak by aj Okresný súd Prešov vychádzal z úradnej ceny podľa vyhlášky, tak orná pôda v danej lokalite má hodnotu 0,20 - 0,30,- Eur/m². Obec [REDAKOVANÉ] je koncovou obcou pod lesom s počtom obyvateľov cca 150, kde obvyklá cena pozemku nie je 13,- Eur/m². Takýto pozemok v celkovej hodnote 21.723,- Eur by za takúto cenu nikto ani nekúpil.

Po doručení napadnutého uznesenia si sťažovateľka podala žiadosť o stanovenie ceny Realitnej kancelárii FOK ku dňu rozhodovania Okresného súdu Prešov o trovách. RK FOK urobila aj ohliadku na mieste, ktorú Okresný súd Prešov v konaní sp. zn. 29 C/182/2012 nevykonala. Podľa potvrdenia RK FOK je reálna trhová cena nehnuteľností, ktoré boli predmetom súdneho konania, cca 3,- Eur/m² Pri výmere 1.671 m² je teda trhová cena celej výmery 5.013,- Eur. Keďže sťažovateľka bola úspešná vo veľkosti 8/50, t. j. 802,08,- Eur, tak výpočtovým základom mala byť, pri akceptácii úvahy súdu, suma 4.210,20,- Eur, z čoho následne odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje podľa § 10 ods. 2 vyhl. sumu 151,05,- Eur zníženú o 50 % = 75,52,- Eur.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„1. Právo [REDAKOVANÉ]... na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Prešov uznesením č. k. 29 C/182/2012-328 zo dňa 03. 08. 2017 porušené bolo.“

2. Zrušuje uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 29 C/182/2012-328 zo dňa 03. 08. 2017 a vracia vec Okresnému súdu Prešov ohľadne trov konania na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia JUDr. Martinovi Staroňovi, advokátovi, Hlavná 89, 08001 Prešov, vo výške 374,80,- EUR...“

Uznesením sp. zn. IV. ÚS 187/2018 z 8. marca 2018 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd označeným uznesením zároveň podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu do právoplatnosti meritórneho rozhodnutia o sťažnosti sťažovateľky.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval okresný súd na vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľky. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu prípisom 1 SprO/674/2018 z 3. mája 2018, v ktorom najmä uviedol:

„Ústavná sťažnosť bola podaná voči uzneseniu Okresného súdu Prešov zo dňa 03. 08. 2017 sp. zn. 29 C/182/2012, ktorým súd zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania žalovaným. Uvedené uznesenie o náhrade trov konania bolo vydané zákonnou sudkyňou [REDAKOVANÉ], dôvody hodné osobitného zreteľa pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP súd nemal preukázané. V súčasnosti sa spis od 22. 03. 2018 nachádza na Najvyššom súde SR.

Zároveň Vám oznamujem, že súhlasím s prejednaním veci bez ústneho pojednávania v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.“

Sťažovateľka v reakcii na vyjadrenie predsedu okresného súdu k sťažnosti vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 28. mája 2018 prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu okrem iného uviedla:

„Okresný súd Prešov len stručne uviedol, že napadnuté uznesenie o náhrade trov konania bolo vydané zákonnou sudkyňou a dôvody hodné osobitného zreteľa pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP súd nemal preukázané.

S týmto záverom Okresného súdu Prešov sťažovateľka nesúhlasí a poukazuje na to, že Okresný súd Prešov mal preukázané, že sťažovateľka má 77 rokov, je poberateľkou starobného dôchodku a má vážne zdravotné problémy ako aj to, že jej majetkové a finančné možnosti a schopnosti neumožňujú uhradiť sumu 3.088,40.- Eur právnenému zástupcovi žalovaných titulom náhrady trov právneho zastúpenia. S poukazom na uvedené je zrejmé, že vek sťažovateľky a jej sociálne, majetkové a osobné pomery sú dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania.

Napadnuté uznesenie Okresného súdu Prešov považuje sťažovateľka za nespravodlivé a majúce negatívny dopad na jej život. Vo vzťahu k tomu, že po rokoch sa domohla svojho vlastníckeho práva po jej otcovi a napravili sa krivdy minulosti, je nespravodlivé, aby bola zaviazaná hradiť trovy konania, a ešte v takej výške, ktorá má pre ňu existenčne fatálne následky. Výkon exekúcie by smeroval voči jej dôchodku, ktorý by bol pozastavený a sťažovateľka by vo svojom veku 77 rokov nemala z čoho žiť, keďže úspory nemá žiadne.

Napadnuté uznesenie Okresného súdu Prešov č. k. 29 C/182/2012-328 zo dňa 03. 08. 2017 považuje sťažovateľka za nezákonné a nesprávne, vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia veci a porušujúce právo sťažovateľky na spravodlivý proces...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstatná časť je citovaná v časti I tohto nálezu, namieta, že napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým

bolo podľa § 250 ods. 2 v spojení § 262 ods. 2 CSP rozhodnuté o výške náhrady trov konania iniciovaného žalobou sťažovateľky o určenie, že konkrétne nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom, došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného prostredníctvom čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľky v súlade so svojou stabilnou judikatúrou v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05). Obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska).

V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd (aj vo svojej doterajšej judikatúre) zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, a to napr. vtedy, keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). V súlade

s označenými právnymi východiskami ústavný súd preskúmal aj sťažovateľkou namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením okresného súdu.

Vo vzťahu k prvému okruhu námietok sťažovateľky, v zmysle ktorých okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania napadnutým uznesením neaplikoval (hoci mal aplikovať) § 257 CSP, ktorý umožňuje súdu výnimočne nepriznať náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa (pričom podľa sťažovateľky takéto dôvody na jej strane existovali, pozn.), ústavný súd uvádza, že ju nepovažuje za dôvodnú. V tejto súvislosti poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorom okresný súd uviedol: „*Ohľadne sťažnosti podanej žalobkyňou (proti uzneseniu č. k. 29 C 182/2012-323 z 3. júla 2017 vydanému vyšším súdnym úradníkom, pozn.), túto súd považuje za nedôvodnú, nakoľko žalobkyňa neuviedla žiaden relevantný dôvod, na základe ktorého by mal súd jej sťažnosti vyhovieť, keďže nenamietala účelnosť vykonaných úkonov právnej služby, samotnú výšku vyčíslenej základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby a ani celkovú výšku priznaných trov konania, ktoré by boli podnetom pre preskúmanie priznanej výšky náhrady trov konania. Právna argumentácia právneho zástupcu žalobkyne odvolávajúc sa na ustanovenie § 257 CSP, v zmysle ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa neobstoja, nakoľko uvedené ustanovenie sa vzťahuje na rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania a nie na rozhodovanie už o samotnej výške právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania. Vzhľadom na to, že skutočnosti uvedené v sťažnosti žalobkyne už boli pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania zohľadnené, súd považuje jej sťažnosť za nedôvodnú.*“

Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté uznesenie okresného súdu vo vzťahu k prvému okruhu námietok sťažovateľky ústavne konformné a právny názor okresného súdu vyvoditeľný z jeho napadnutého uznesenia nie je svojvoľný, resp. arbitrárny. O nároku na náhradu trov prvoinštančného konania totiž okresný súd rozhodol právoplatným uznesením č. k. 29 C 182/2012-289 z 20. februára 2017 a o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd právoplatným rozsudkom sp. zn. 16 Co 24/2016 z 28. novembra 2016. Za danej situácie tak pri následnom rozhodovaní okresného súdu

o výške (právoplatne priznanej) náhrady trov konania už (ako správne uviedol aj okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia) aplikácia ustanovenia § 257 CSP (týkajúceho sa otázky nároku na náhradu trov konania, nie ich výšky) neprichádzala do úvahy.

V rámci druhého okruhu svojich výhrad sťažovateľka namieta (podľa nej) nesprávny postup okresného súdu pri vyčíslení výšky (právoplatne priznaného) nároku na náhradu trov konania. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd pri vyčíslení trov právneho zastúpenia žalovaných vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny určenej podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), teda (ako konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia) „z hodnoty veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor“.

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Ústavný súd vo vzťahu k druhému okruhu námietok sťažovateľky v prvom rade poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku [resp. v súčasnosti v spojení s § 137 písm. c) CSP] má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné

spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (II. ÚS 492/2013).

V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania pred okresným súdom rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v žalobe sťažovateľky patria do dedičstva po nebohom [REDACTED]. Práve vzhľadom na predmet sporu, ktorým bolo určenie, že veci (nehnuteľnosti) patria do dedičstva, nemožno podľa názoru ústavného súdu pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do dedičstva, keďže predmetný spor nebol sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určení, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, totiž nezakladá priamo vlastnícke právo žalobcu. Rozhodnutie všeobecného súdu o tom, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, je rozhodnutím o otázke vlastníckeho práva poručiteľa, a nie jeho právnych nástupcov. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa v prípade úspešnosti žaloby o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, riešia až v následnom konaní o dedičstve. Rozhodovanie o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, má tak v danom prípade na sťažovateľku ako žalobkyňu len nepriamy materiálny dosah. Vo svojej podstate možno právne účinky takéhoto rozhodnutia v príslušnom konaní charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania (II. ÚS 807/2016, m. m. IV. ÚS 574/2013). Vychádzajúc z tohto právneho názoru je potom pri rozhodovaní o trovách konania o určení, že veci patria do dedičstva, namiesto určenie základnej sadby tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, nie podľa § 10 ods. 2 vyhlášky.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom uznesení aplikoval nesprávnu právnu normu [§ 10 ods. 2 vyhlášky namiesto § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky], čím poprel podstatu a účel relevantných, na posudzovanú vec sa vzťahujúcich právnych noriem, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva

sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie garantovaného prostredníctvom čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že uznesením okresného súdu sp. zn. 29 C 182/2012 z 3. augusta 2017 bolo porušené právo sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodol zároveň podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o zrušení označeného rozhodnutia všeobecného súdu a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie, bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o trovách konania, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd v súvislosti s vrátením veci okresnému súdu na ďalšie konanie nad rámec odôvodnenia tohto nálezu upriamuje pozornosť aj na skutočnosť vyplývajúcu zo samotnej sťažnosti sťažovateľky, z vyjadrenia predsedu okresného súdu, ako aj zo zistení

ústavného súdu pri príprave prerokovania sťažnosti, a to že sťažovateľka podala proti rozsudku odvolacieho krajského súdu, ktorým bolo potvrdené meritórne rozhodnutie prvoinštančného okresného súdu dovolanie, o ktorom dosiaľ nebolo rozhodnuté. Rozhodnutie dovolacieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku podanom v merite veci pritom zo svojej povahy môže mať vplyv aj na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania (§ 453 ods. 3 CSP).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v sťažnosti a v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti uplatnila nárok na náhradu trov konania spojených s jej právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie vo veci).

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom a priznal jej úhradu trov konania v sume vyčíslennej v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky, teda v celkovej sume 570,06 € pozostávajúcej z odmeny vo výške 147,33 € a režijného paušálu vo výške 8,84 € za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2017 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), z odmeny vo výške 153,50 € a režijného paušálu vo výške 9,21 € za úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 (vyjadrenie vo veci) a z 20 % DPH v sume 95,01 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Nad rámec tohto nálezu ústavný súd považuje za žiaduce konštatovať, že právna úprava, ktorá neumožňuje v konaní pred všeobecnými súdmi korigovať nesprávne (nezákonné) rozhodnutie prvostupňového súdu o výške trov konania, ktoré z povahy veci podlieha ústavnej ochrane v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, zbytočne zaťažuje ústavný súd rozhodovaním o veciach, ktoré by mali byť z hľadiska jeho ústavného postavenia *a priori* z jeho právomoci vylúčené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2018